

DANSK DERMATOLOGI SIDEN 1772

Hvor kom det fra, hvordan blomstrede det, hvor vokser det
hen?

Dansk Dermatologisk Selskab
Stiftet 9. december 1898

v/ Jørgen Serup, Bispebjerg Hospital

Baron Jean-Louis Alibert (1768-1837)

Arbre des Dermatoses 1834

Efflorescenslæren – dermatologiens eget alfabet – tusindtal diagnoser

Mycosis Fungoides/Kutant Lymfom

Pian Fungoide.

Dansk Dermatolog-venerologi udspringer af

- Antikken, herunder humoralpatologien (huden som ekskretionsorgan)
- Epidemierne ("sorte død", plettyfus, kopper)
- Syphilis, tuberkulose, lepra m.fl.
- Folkemedicin: bylder, fnat, lus m.fl.
- Den nye udvikling i andre store områder: bakteriologi, histologi, cellebiologi, farmaci, samfundsmedicin, eksperimentel forskning

Siden 1700-tallet var udviklingen *fra venero-dermatologi til dermato-venerologi*

Europæisk dermatologi startede i Paris, London, Vien, Breslau, Berlin, Zürich m.fl.

København var udspring for nordisk dermatologi – Professor Carl Rasch

Dermatologiens røde tråd gennem århundreder var visuel inspektion, simpel eksamination, klinisk historik og lokalbehandling

**Dansk dermatologis Faderskikkelse
Professor Carl Rasch (1861-1938)
Afd. H, Rigshospitalet 1911-31**

Sygdomsstatistik fra Kommunehospitalets 4. afdeling, de første år 1864-1877

Iflg. Prof. Sophus Engelsted

Kønssygdomme, fnat og hudinfektion dominerende i 1800-tallet og tiden forud!

Kviksølv!

	1864.	1865.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.	1876.	1877.
Ekthyma og Furunkler ..	35	35	74	75	71	52	43	59	42	40	28	28	35	40
Eczem	99	120	138	167	153	120	147	128	119	92	96	104	122	119
Erythem	14	7	13	10	14	10	13	17	9	12	5	16	12	15
Impetigo	53	59	75	60	37	26	22	32	22	27	25	34	40	45
Lichen	3	10	8	12	16	14	5	6	3	7	2	6	10	4
Lupus	4	13	9	7	10	9	7	13	10	12	6	12	17	15
Planteparasitiske Hudsygdomme	8	11	7	6	7	"	6	5	2	6	10	3	5	10
Prurigo	30	29	79	54	74	34	29	24	22	30	26	40	37	51
Psoriasis	23	18	33	32	30	35	24	36	22	36	22	36	35	30
Scabies	690	878	594	592	489	384	354	357	242	269	195	146	79	83

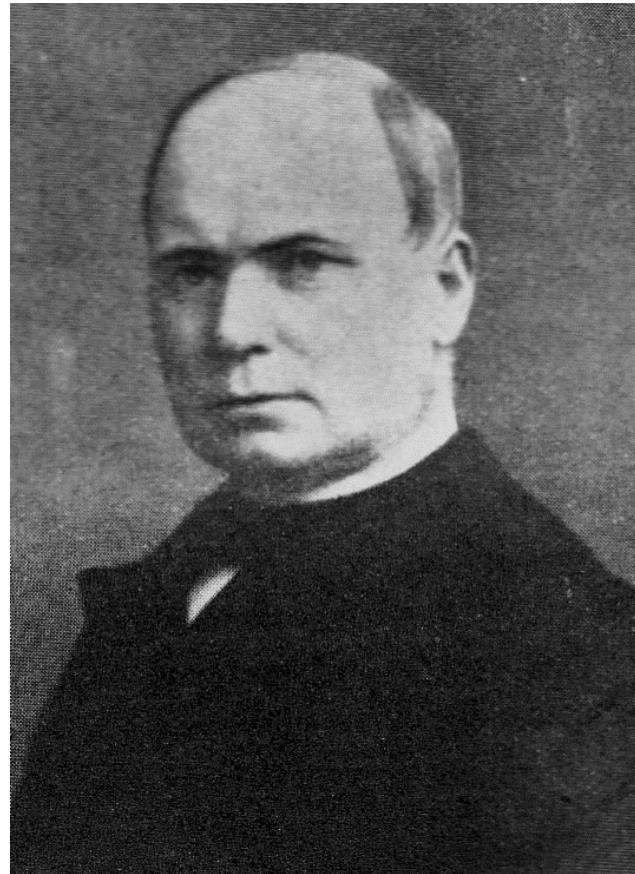

Aar	Venerisk Ulcus.			Syphilis.			Dryppert.			Alle veneriske Sygdomme.
	Mandf.	Fruent.	Sum.	Mandf.	Fruent.	Sum.	Mandf.	Fruent.	Sum.	
1864	179	38	217	221	187	408	381	144	525	1150 ★
1865	158	37	187	274	219	493	309	110	419	1099
1866	229	53	282	345	221	566	320	120	440	1288
1867	162	36	198	292	229	521	306	101	407	1126
1868	320	77	397	369	237	606	376	187	563	1566
1869	411	146	557	371	266	637	361	253	614	1808
1870	169	70	239	387	278	665	340	256	596	1500
1871	113	60	173	343	293	636	337	155	492	1301
1872	201	57	258	360	271	631	372	266	638	1527
1873	262	54	316	324	217	541	316	241	557	1414
1874	197	92	289	381	232	613	388	362	750	1652
1875	126	28	154	362	215	577	473	243	716	1447
1876	150	46	196	351	179	530	439	279	718	1444
Sum:	2669	794	3463	4380	3044	7424	4718	2717	7435	18322

Sophus Engelsted (1823-1914)

Overlæge ved Kommunehospitlets IV afd.

- Med kandidat 1847
- Med i krigen 1848 som skibslæge, dekoreret
- Aktiv i Koleraepidemien 1853
- 1. overlæge ved KH 4. afd. 1863, 1869 titulær professor
- 1. lærebog i venerologi 1877 og i hudsygdomme 1879
- 1875 initiativtager til Kysthospitalet på Refsnæs
- Mange tillidshverv bl.a. medl. af Kbh. Sundhedskomision, redaktør af Ugeskr. for Læger og medlem af Sundhedskollegiet 1869-1906, anledning til kollegiets opløsning fulgt af etableringen af Sundhedsstyrelsen i 1909
- 1910 erindringsbog

Prostitutionen – syfilis – skjøger - de offentlige fruentimmer

- Prostitutionsloven 1874 indtil 1906 indførte sundhedspoliti og politilæger, kontrol af registrerede skjøger og licens til drift af bordeller
- Peder Madsens Gang* 1868 – Sophus Engelsted aktiv – saneret 1873 – Ny Østergade anlagt
- Syphilis toppede 1875-77

*Af 80 børn født i Peder Madsens gang i 1864

blev kun 19 over 5 år – kongenit syphilis!

Bakteriologiens banebrydende opdagelser –vejen til rationel behandling

Kønssygdomme:

1882 Haemophilus Ducreyi, Dr. Ducreyi

1897 Gonokokken, Albert Neisser

1905 Treponema Pallidum, Shaudinn & Hoffman

1906 Wassermann reaktionen, August Wassermann

1909 Salversan, Paul Ehrlich

1916 Welander hjem for syfilitiske børn, Edvard Ehlers

1943 Penicillinbehandling, Alexander Fleming/Løvens Kemiske Fabrik

1948 Syfilisscreening af gravide i DK

Andre vigtige opdagelser:

1882 Mycobacterium Tuberculosis, Robert Koch

1873 Mycobacterium Leprae, Armauer Hansen

AIDS/HIV, abekopper.....

**Antal indlagte børn i afd. H, Rigshospitalet *død af medfødt syfilis*,
udtog af afdelingens årsopgørelser**

1912 – 14
1921 – 3
1931 – 2
1941 – 0
1951 - 0

Welander hjem på Bispebjerg Hospital 1916; få år efter i alt 5 hjem i Danmark
(Treponema Pallidum – WR reaktion – Salversan kom i perioden 1905-09)

Dermatologiens position i forhold til Kbh. Universitet og autoriteter:

1905 Rasch's store lærebog, "Hudsygdomme og deres behandling"

1916 1. Lærestolsprofessorat Kbh. Universitet, Carl Rasch

1923 Eksamensfag

1918 Specialister i dermato-venerologi nomineret af DadL ("board certification")

1934 Speciallæger i dermato-venerologi, autoriseret af Sundhedsstyrelsen

Det tog 81 år fra etablering af den første store specialafdeling på Kommunehospitalet i 1863 til fuld formel anerkendelse med autorisation som speciallæge blev realiseret

De 3 klassiske afdelinger efter provisoriske år i Almindeligt Hospital og på Ladegården i 1700-tallet

1863 Kommunehospitalet IV afdeling

1874 Vestre Hospital (Rudolf Berghs Hospital)

1896 Finsens Medicinske Lysinstitut

1903 Frederiksberg Hospital

1911 Rigshospitalet afd. H (Frederiks Hospital 1906)

1913 Marselisborg Hospital (nu Skejby Hospital)

1928 Militærhospitalet, Tagensvej

1966 Odense

1970 Gentofte

1974 Hvidovre

1983 Bispebjerg (RH, Kom. Hosp., Hvidovre Hosp., Rudolph Berg sammensmelting)

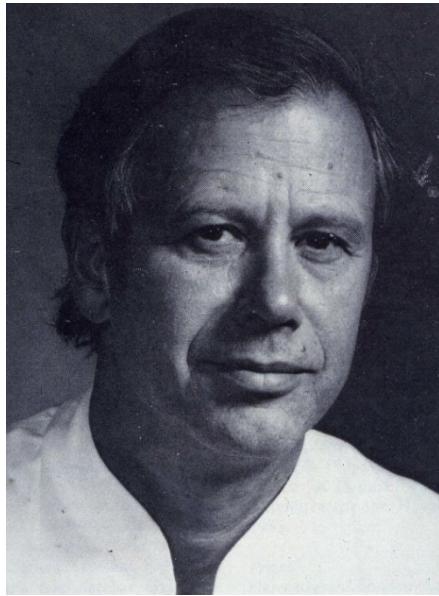
2013 Roskilde

2018 Ålborg

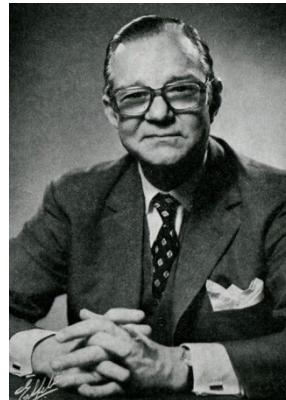
Landsdækkende service ved praktiserende speciallæger i dermatologi i nyere tid

Dermatologien var til langt op i 1900-tallet et Københavnerspeciale!

De ”nye” professorer efter Kommunalreformen 1970

Hugh Zachariae, Århus

Henning Schmidt, Odense

Niels Hjorth, Gentofte

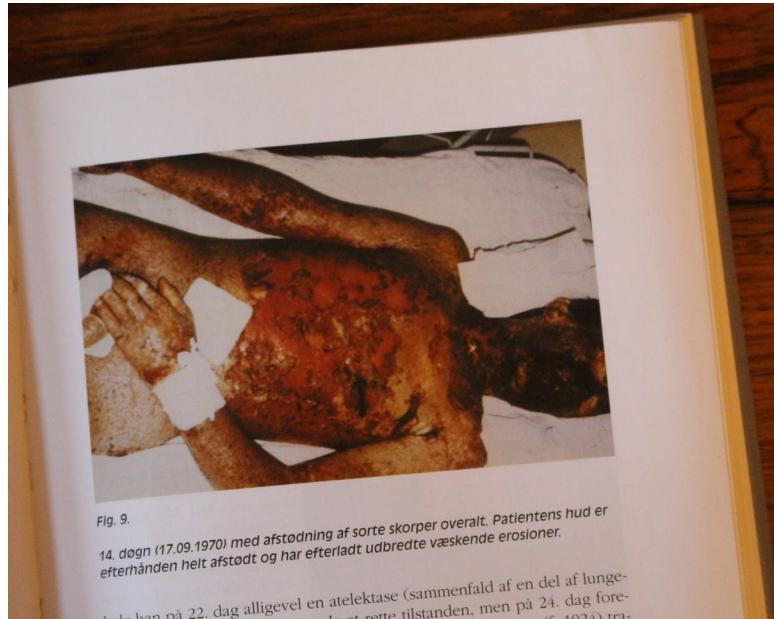
Sammenfattende kan udvalget udtale, at dr. Henning Schmidts hospitalsuddannelse er god og alsidig. Hans evne til at arbejde videnskabeligt er dokumenteret ved hans videnskabelige produktion. Selvom denne omfatter mange kasuistikker og oversigter og en del gentagelser på forskellige sprog, er der gjort originale iagttagelser især inden for syfilisserologi og klinisk venerologi. Ansøgeren har ikke beskæftiget sig med egentlig grundforskning eller eksperimentel dermatologi. —*eller samlet par Trinæder og Konklusion synlet Trompet!*

Såvel i uddannelsesmæssig som i videnskabelig henseende anses dr. Henning Schmidt for at være kvalificeret til at beklæde en lærestol i hud- og kønssyge domme, og udvalget indstiller ham enstemmigt til det ledige professorat ved Odense universitet.

Henning Schmidts håndskrevne kommentar til passus i bedømmelsesudvalgets i øvrigt positive indstilling vedrørende professoratet i dermato-venerologi. Odense universitets årsskrift 1968-69.

Dermatologens kliniske blik eksemplificeret – den sidste koppepatient i norden 1972

Konsulent i hud ved Blegdamshospitalet, dr.med. Poul H. Nexmand (1914-95)

23.

Small Pox [acquired] 9th day in Hospital.

COMPOSÉ PAR E. HAMMAN

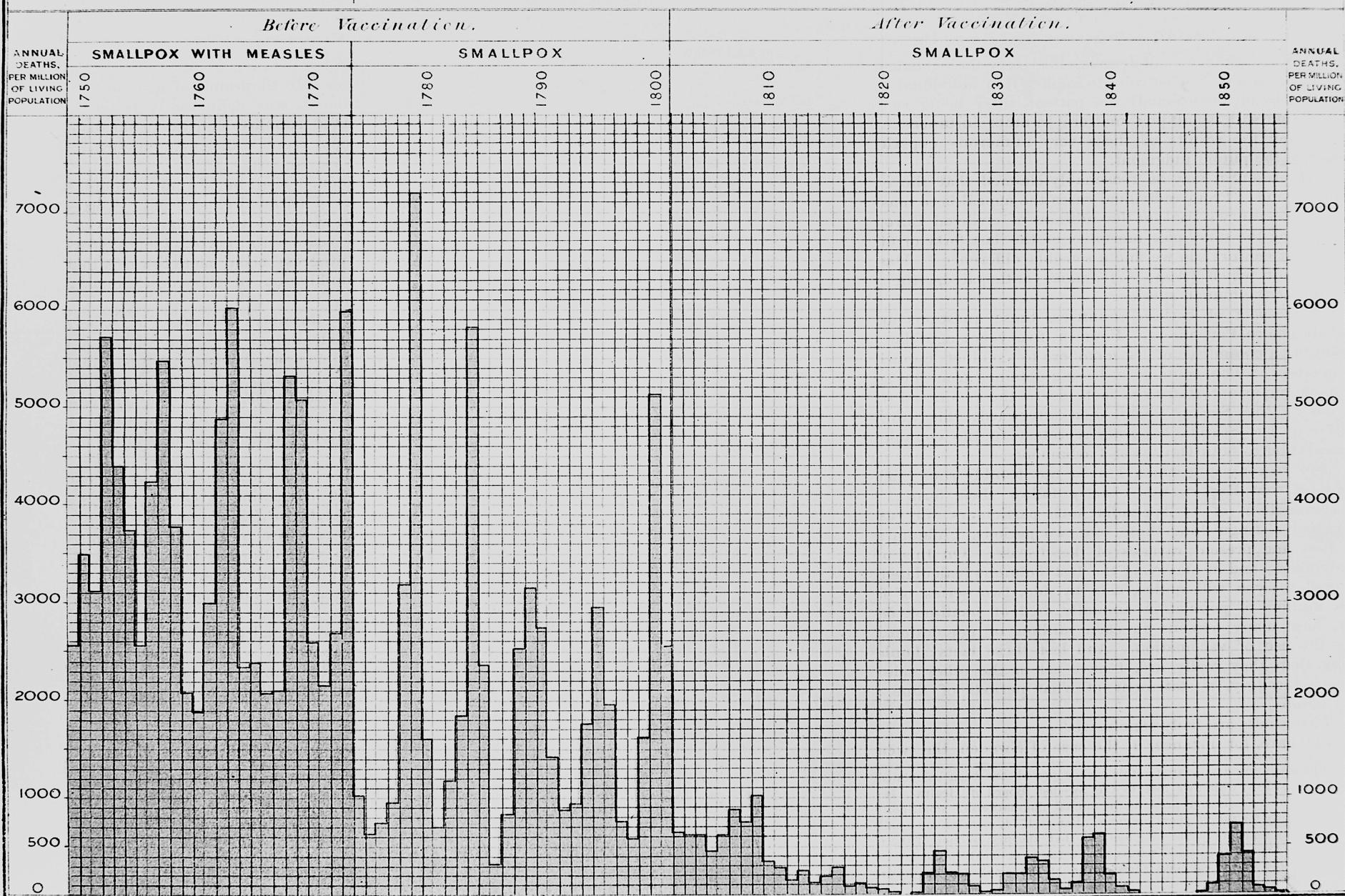
GRAVE PAR C. MANIGAUD

EDWARD JENNER (1749-1823)

"Il pratique la vaccine pour la première fois."

SMALLPOX DEATH RATES FOR THE KINGDOM OF SWEDEN, FOR THE 107 YEARS 1749-1855

Calculated by Mr Hale from returns communicated by the Swedish Government.

MONSTRE NÉ DU DÉLUGE (LOUP GAROU).

Myten om monster-ulven og bidsår i ansigtet

- *Lupus Vulgaris (TB)*
- *Lupus Pernio (sarkoidose)*
- *Lupus Erythematosus (lokal/systemisk)*

Dermatologien er rig på yndefulde termer fra 1700-tallet.
Termen lichen/lichenoid indgår i ca. 30 forskellige entiteter.
Termerne intoneres og kan næsten synges!

Lupus Erythematosus Discoides

Partre Crustacé flavescente.

Lepra – Facies Leonina

Lepre Leontine.

Syphilis stadium 3

Syphilitic Pustulose en Grappe

Tertiær Syphilis

P. B. Iller
dil.

Tertiär Syphilis

R. de M.

Scrofyloderma/Tuberkulose i Lymfeknuder

Scrophule endémique.

François Strobl

Lupus Vulgaris

Scrophule Vulgaire

Louise Valade pme.

Trouve sculp.

Finsens Medicinske Lysinstitut

- Oprettet 1896 ved Kommunehospitalet, støttet af 4. afdeling Alexander Haslund, 1901 eget institut i Rosenvænget på Østerbro
- Banebrydende i lys og hud, behandlingen af lupus vulgaris
- Finsens institut og stråler inspirerede radioterapi i Danmark (Radiumstationen)

Tuberkulose – tidens folkesygdom Landsforening og Sanatorier

Niels Finsen 1860-1904
Nobelprisen 1903
Tegner monumentet Blegdamsvej

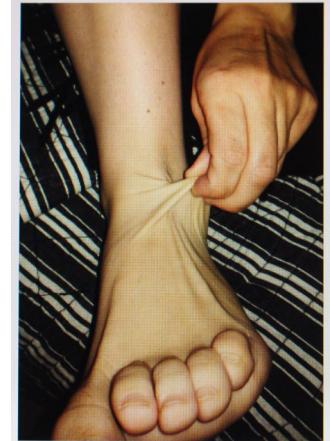
Dette glimt fra Niels Finsens storslæde begravelse vidner både om den agtelse, man nærede for hans arbejde med at hjælpe mennesker, der led af den varende lupus, og om et samfund, som var dybt optaget af lægevidenskabens fremskridt i det hele taget. (Det Kongelige Bibliotek)

Professor Edvard Ehlers (1862-1932)

Kommunehospitalet IV afd.

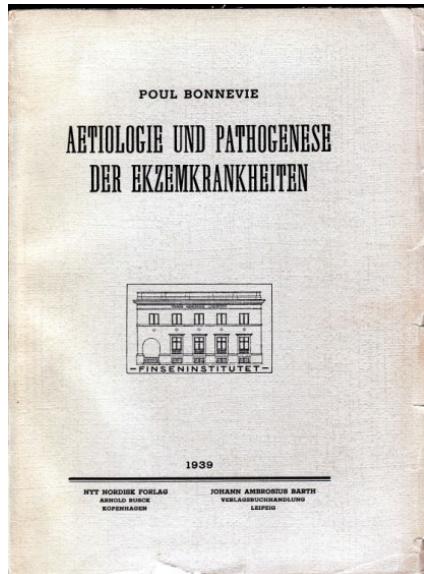
- Ehlers-Danlos Syndrom, DDS 5. møde den 15.12.1900 (referet i Dermatologische Zeitschrift 1901, bd VIII side 173-74)
  - Welander hjemmene i Danmark for syfilitiske børn

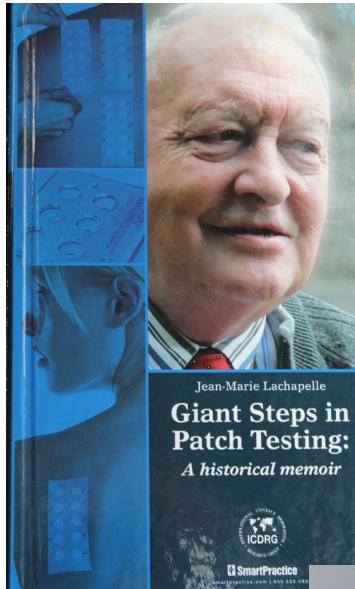
Poul Bonnevie (1907-1990)

- grundlagde sammen med Prof. Holger Haxthausen, RH "occupational dermatology" i Danmark

- 1939 disputats fra Finseninst. om eksemesygdomme: udviklede laptestbatteri, international pionerindsats
- 1946-1954 arbejdsdermatologisk klinik i afd H, RH ledet af Bonnevie
- Bonnevie forlod dermatologien og blev den første professor ved Kbh. Universitet i hygiejne/socialmedicin – startede arbejdsmedicinen i DK. Chef i Arbejdstilsynet (Ålborg Portland, asbestosagen)
- 1961-64 DadL formand
- Redaktør af Ufl., Nordisk Medicin, Danish Medical Bulletin

*De ældre dermatologers idelige sukken:
"hvori var det dog trist, at vi mistede Bonnevie"*

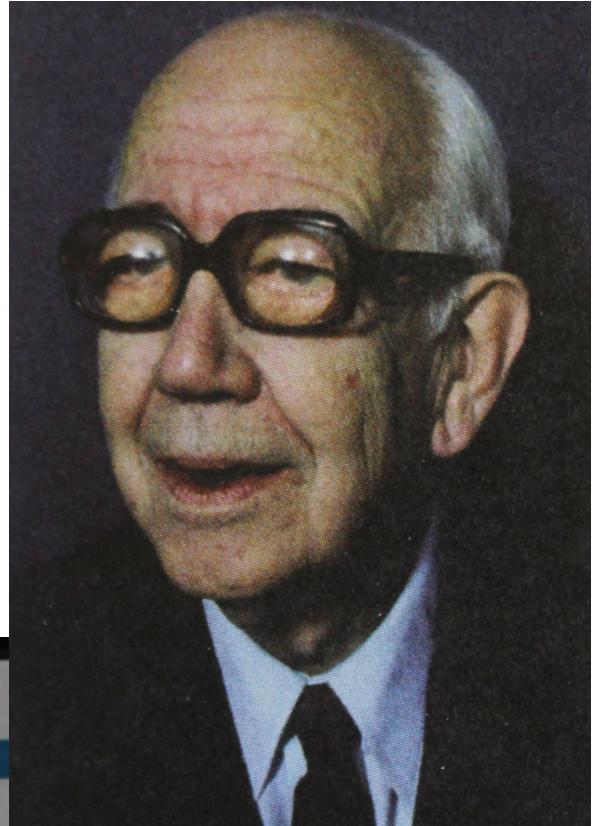
Giant Steps in Patch Testing: A Historical Memoir

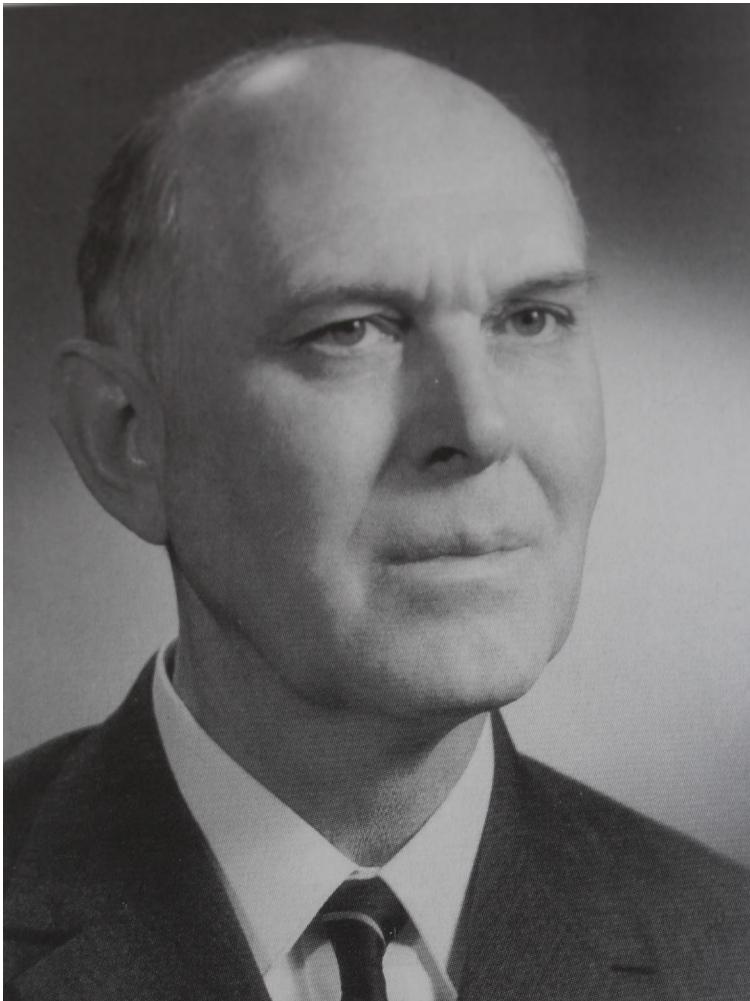
A Breakthrough in Occupational Dermatology: Poul Bonnevie's Pioneering Work—The Real Birth of the Standard Series of Patch Tests

J.M. Lachapelle

5.1 Poul Bonnevie (1907–1990): The Great Influence of His Famous Book

Poul Bonnevie (Figure 5.1), one of the former assistants of Bloch at Zurich University, was appointed professor of occupational medicine in Copenhagen. In 1939, he edited an impres-

Professor Gustav Asboe-Hansen (1917-89)
Rigshospitalet afd. H

- Grundlagde eksperimentel dermatologi i Danmark
  - Bindevævslaboratoriet arnested for forskning sammen med andre specialer og forskere i USA
- Høj integritet, apolitisk, skarp: Nickname "Dermatollaen"

Speciallæge Hans Walter Rothenborg f. 1927

Grundlægger (1989) af og generalsekretær for European Academy of Dermato-Venereology (EADV)

EADV er de europæiske dermatolgers største samlingspunkt; både for hospitalsdermatologer og dermatologer i praksis.

EADV har tusindtallig medlemsskare, og står for kongresser, efteruddannelse, journals og meget mere.

**Det store skred i behandlingsmetoder i nyere og ny tid
har skabt en revolution i klinisk dermatologi**

NY MEDICIN

LOKALBEHANDLING* → *SYSTEMISK BEHANDLING

Eksempler:

Retinoider til acne

Biologisk medicin til psoriasis, urticaria, atopisk dermatitis m.fl.

NYE TEKNISKE METODER

Eksempler:

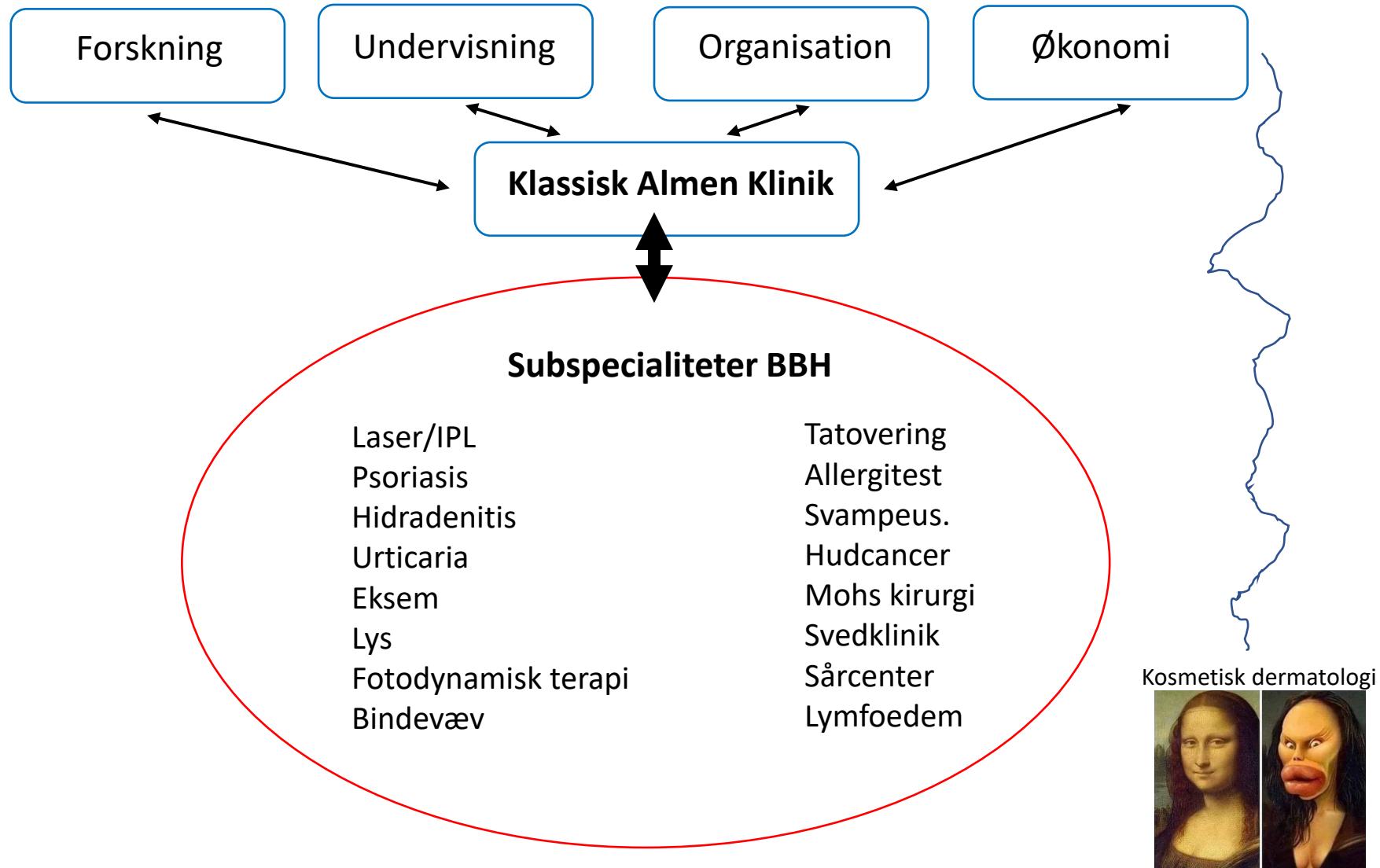
Lasere af flere typer

Fotodynamisk terapi

Radiofrekvens

Mohs kirurgi af hudcancer

Fremitiden bygger på et stort antal subspecialiteter – det er der udviklingen sker!

II. INTERNAT. DERMATOLOGEN-CONGRESS, SEPT. 1892, WIEN.

1. Dr. F. Munk

2. Dr. Eusebius Buch

3. Dr. Bonsell

4. Dr. Szarewsky

5. Heuk

6. Körle

Photographer von Dr. Lippitz.

Det store ryk fra mandefag førhen til i dag et overvejende kvindefag!

Død overvundet, lyst fremover, tak for opmærksomhed – nyd kaffen. J. Serup